

V Festiwal Filmowy „Niepokorni, Niezłomni, Wyklęci” Gdynia 2013
Teatr Miejski w Gdyni, 19 – 21 września 2013 roku

KONKURSY

1. Konkurs o nagrodę główną „Złotego Opornika”

Festiwal prezentuje filmy dokumentalne o tematyce historycznej, związanej z najnowszymi dziejami Polski. Filmy wybierane są z produkcji krajowych zrealizowanych w ostatnich 5 latach. Wyboru dokonuje komisja spośród dzieł zgłoszonych przed 31 lipca 2013 roku.

Jury konkursu

Paweł Kędzierski – reżyser, przewodniczący, współzałożyciel Studia Filmowego "Kronika". Wieloletni przewodniczący Sekcji Filmu Dokumentalnego Stowarzyszenia Filmowców Polskich
prof. Piotr Niwiński – historyk
Tomasz Madejski – operator filmowy
Tadeusz Filipkowski – wiceprezes Światowy Związek Żołnierzy AK
Jan Ruman – redaktor, IPN
Andrzej Jaworski – operator filmowy

Lista filmów biorących udział w Konkursie „Złoty Opornik” V FF NNW

1. „Wyrok śmierci”, reż. Ewa Szakalicka, 39’
2. „Żołnierze Wyklęci - Jerzy Woźniak”, reż. Sławomir R. Górski, 40’
3. „Wygrane życie łączniczki”, reż. Marek Widarski, 29’
4. „Kapelan Wyklęty – Ks. Władysław Gurgacz”, realizatorzy TV TRWAM, 40’
5. „Było sobie miasteczko”, reż. Tadeusz Arciuch, Maciej Wojciechowski, 49’
6. „Zagadka kpt. Z-24”, reż. Włodzimierz Kuligowski, 35’
7. „Koledzy, portrety z pamięci”, reż. Gabriela Mruszczak, 27’
8. „Wywalcz wolność lub zgiń”, reż. Dariusz Walusiak, 60’
9. „Klamra”, reż. Jędrzej Lipski, Piotr Mielech, 60’
10. „Hakerzy Wolności”, reż. Marcin Gładych, 20’
11. „Bagaż strachu”, reż. Jerzy Bojanowski, 65’
12. „Wyrok”, reż. Rafał Mierzejewski, 26’
13. „Pani Weronika i jej chłopcy”, reż. Artur Pilarczyk, 40’
14. „Duśka”, reż. Wanda Różycka-Zborowska, 73’
15. „Wrocław Wacława Havla”, reż. Paweł Woldan, 50’
16. "Oberlangen", reż. Małgorzata Brama, 36’
17. „Golfista”, reż. Andrzej Titkow, 52’
18. „Oni wyglądali tak jak my”, reż. Marcin Wołkowicz, 17’

2. Konkurs „Młodzi dla historii”

W tym roku po raz trzeci odbędzie się konkurs dla młodych twórców. Do konkursu zakwalifikowały się filmy dokumentalne zrealizowane głównie aparatami komórkowymi oraz fotograficznymi.

Cele projektu:

- jak najszersze upowszechnianie wiedzy nt. polskiego podziemia niepodległościowego po II wojnie, opozycji antykomunistycznej w PRL i „Solidarności”, szczególnie tej w lokalnych społecznościach.
- przywracanie dobrego imienia bohaterom walki o niepodległość,

- budowanie lokalnych więzi, opartych na świadomości wspólnego dziedzictwa kulturowego,
- inspirowanie młodych twórców - poszukiwaczy historii, aby do wspólnych działań zapraszali niepokornych z czasów „Solidarności”, czy bohaterów - żołnierzy podziemia niepodległościowego.

Jury konkursu

Adam Hlebowicz – dyrektor Radia Plus, przewodniczący

Justyna Skowronek – wydawca, były pracownik IPN (pion edukacyjny)

Anna Ferens – reżyser

Michał Bożek – operator filmowy

Grzegorz Pacek – reżyser

Waldemar Czechowski – reżyser, montażysta, wykładowca na Uniwersytecie Josai w Tokio

3. Warsztaty filmowe dla młodzieży „Młodzi dla Historii”

W czasie Festiwalu, już po raz drugi, odbędą się warsztaty filmowe dla młodzieży. Uczestnicy warsztatów otrzymają profesjonalny sprzęt filmowy (kamery HD, zestawy montażowe, światło, dźwięk). Warsztaty skierowane są zarówno do gości Festiwalu, którzy przyjadą ze swoimi filmami na konkurs „Młodzi dla historii”, jak również do młodzieży z Trójmiasta.

Warsztaty poprowadzą uznani filmowcy:

scenariusz: Wojciech Tomczyk, Anna Ferens, Jędrzej Lipski

reżyseria: Grzegorz Pacek, Paweł Kędzierski, Waldemar Czechowski

kamera: Tomasz Madejski, Michał Bożek, Andrzej Wyrozębki

montaż: Rafał Salata, Maria Wiśnicka, Urszula Rybicka, Sebastian Kniza

4. „Nagroda Specjalna im. Janusza Krupskiego”

Przyznawana za odwagę i trud w poszukiwaniu tematów jak i postaci niepokornych, niezłomnych i wyklętych. Już po raz drugi na Festiwalu.

Twórcą statuetki jest artysta rzeźbiarz **Łukasz Krupski**, syn Janusza Krupskiego

Kapituła nagrody

Joanna Krupska – wdowa po Januszu Krupskim

dr Jan Stanisław Ciechanowski – kierownik UdsKiOR

dr Łukasz Kamiński – prezes IPN

Paweł Witaszek – Fundacja Rodziny Witaszków

Paweł Nowacki – pomysłodawca nagrody, drukarz lubelskich „Spotkań” lat 70` i 80`.

5. Nagroda „Platynowego Opornika”

Nagroda za „całokształt twórczości i niezłomną postawę”. Laureatem edycji V Festiwalu Filmów NNW został Grzegorz Królikiewicz.

Kapituła nagrody

Antoni Krauze – reżyser. przewodniczący

Wojciech Szczurek – Prezydent miasta Gdynia

prof. Jan Żaryn – historyk IPN

Maciej Pawlicki – reżyser, krytyk filmowy

Andrzej Trzos-Rastawiecki – reżyser, scenarzysta

Arkadiusz Gołębiowski – dyr. Festiwalu NNW, reżyser i operator filmowy

6. Nagroda „Źródło”

Nagroda specjalna przyznawana za „szczególny wkład w pomoc przy tworzeniu filmów inspirowanych najnowszą historią Polski”. Osoby nominowane pochodzą z kręgu naukowców oraz działaczy społecznych. W tym roku nagroda ta zostanie wręczona po raz pierwszy w historii Festiwalu Filmowego NNW.

Projekt i wykonanie nagrody – artysta metaloplastyk **Karol Pospieszalski**

7. Nagroda „Anioła Wolności”

Po raz trzeci przyznana zostanie nagroda dla młodych twórców startujących w konkursie „Młodzi dla historii”. To wyróżnik Festiwalu, owoc projektu skierowanego do młodzieży „zostań świadkiem historii”.

Autorką projektu nagrody „Anioła Wolności” oraz „Płatynowego” i „Złotego Opornika” jest gdańska rzeźbiarka **Maria Wojciuk**

IMPREZY TOWARZYSZĄCE

- spektakl muzyczny Maleo Reggae Rockers „Panny Wyklęte” - Klub Ucho – **20.09.13**,
- mini recital Pawła Ruskowskiego i Lecha Makowieckiego – **19.09.13**,
- koncert rapera Tadka Polkowskiego „Waszej pamięci Żołnierze Wyklęci - Tadek symfonicznie” – **21.09.13**,
- osiem paneli dyskusyjnych,
- warsztaty filmowe dla młodzieży „Młodzi dla Historii” – **21.09.13**,
- spotkanie liderów grup rekonstrukcyjnych, organizacji pozarządowych i osób społecznie zajmujących się promowaniem polskiej historii,
- podczas Festiwalu odbędzie się również plenerowa wystawa fotograficzna (Kresy), kiermasz wydawnictw historycznych oraz spotkania z twórcami i konferencje prasowe.

POKAZY SPECJALNE V FESTIWALU FILMOWEGO NNW

- **„This AINT California”** („To nie jest Kalifornia”) – rok produkcji 2012, reż. Martin Persiel . Na pokazie obecni będą producent filmu oraz Marko, jeden z głównych bohaterów filmu. Dokument opowiada o tworzącej się w czasie okupacji komunistycznej w NRD subkulturze deskorolkarzy. Przywieziona z USA deska jest nie tylko pretekstem do zabawy, ale staje się dla nich symbolem wolności i niezależności. Są podekscytowani do tego stopnia, że zaczynają swoją pasję uwieczniać na taśmie 8mm. Dokument łączy oryginalne sceny z życia deskorolkarzy z lat osiemdziesiątych ze współczesnymi animacjami i dzisiejszymi losami bohaterów.
- **„Partizani Libertatii”** w reż. Lucia Hossu Longhin. Gośćmi będą Ioana Voicu, córka głównych bohaterów filmu i współtwórca obrazu. Film opowiada o rumuńskiej partyzantce antykomunistycznej w pierwszych latach po II wojnie światowej. W inscenizowanym dokumencie widzimy m.in. córkę dowódcy 18. osobowego oddziału, która jako niemowlę wraz z rodzicami trafiła do więzienia. Ojciec został rozstrzelany, a matka skazana na wiele lat więzienia. Córka pary partyzantów Ioana Voicu została zaadoptowana przez rumuńską rodzinę. W wieku 35 lat Ioana poznała prawdziwą historię rodziców. Ioana Voicu jest światowej sławy skrzypaczką.
- **„Anna Proletariuszka”**, reż. Sławomir Grunberg, Marek Ciecierski. Archiwalny, pierwszy film o Annie Walentynowicz z 1981 roku (40 min); wyprodukowany przez PWSFTviT w Łodzi.

1. PREMIERY FILMOWE

- **„Wrocław Vaclava Havla”, reż. Paweł Woldan.**

Film opowiada o związkach Vaclava Havla z Wrocławiem - miastem, o którym mówił, że odegrało wielką rolę w kształtowaniu demokracji. Historia spotkań Havla z Wrocławiem i Ziemią Dolnośląską, począwszy od końca lat 70-tych, aż do ostatniego listu, który wysłał do organizatorów promocji swojej książki na dzień przed śmiercią. Opowiadają wrocławscy przyjaciele Havla, którzy w latach 80-tych założyli

Solidarność Polsko - Czechosłowacką, a w 1989 roku zorganizowali we Wrocławiu Festiwal Niezależnej Kultury Czechosłowackiej, o którym Vaclav Havel powiedział, że był "uwerturą Aksamitnej Rewolucji w Czechosłowacji". Opowieść ilustrują m.in. bardzo efektowne ujęcia miasta zrealizowane przy użyciu drona (helikoptera bezzałogowego).

- **„Klamra”** – film laureata IV edycji Festiwalu Filmów „Niepokorni, Niezłomni, Wyklęci” – Jędrzeja Lipskiego
- **„Cichociemni - wywalcz wolność lub zgiń”**, reż. Dariusz Walusiak, Mirosław Krzyszkowski.

Opowiadają żyjący jeszcze cichociemni, liczne archiwalia oraz fabularyzowane sekwencje ukazujące najbardziej dramatyczne sytuacje i brawurowe akcje bohaterów filmu. **WARTO PODKREŚLIĆ, IŻ TO WŁAŚNIE TWÓRCY TEGO FILMU NAKRĘCĄ FILM O WITOLDZIE PILECKIM, NA KTÓRY W TEJ CHWILI TRWA OGÓLNOPOLSKA AKCJA W RAMACH INICJATYWY www.projektpilecki. W filmie występują także żołnierze GROM-u, elitarnej jednostki, w której kultywuje się tradycję cichociemnych. Widz może zobaczyć, jak wyglądało szkolenie w tego typu jednostkach kiedyś, a jak wygląda dzisiaj. Te zdjęcia mogą wyrzeć na niewtajemniczonych duże wrażenie. Ostatnie kadry przybliżają nas do niewyjaśnionych tajemnic, związanych z losem cichociemnych zamordowani w katowniach UB. Skazani na zapomnienie, teraz na jaw wychodzą długo skrywane fakty, które przywracają pamięć i honor tym niezwykłym bohaterom.**

- **„Zagadka kpt. Z-24”**, reż. Włodzimierz Kuligowski

2. POKAZY POZAKONKURSOWE (FILMY POLSKIE)

- **„Kern”**, reż. Grzegorz Królikiewicz
- **„Historia pewnego życia”**, reż. Andrzej Titkow – film o Alinie Pieńkowskiej
- **„Kwatera Ł”**, reż. Arkadiusz Gołębiewski
- **„Jarocin - historia rockiem pisana”**, reż. Dorota Turska

3. GOŚCIE SPECJALNI V FESTIWALU FILMOWEGO NNW

Na zaproszenie organizatorów V Festiwalu Filmowego NNW przyjadą goście specjalni:

- Dr hab. Krzysztof Szwagrzyk (IPN) wraz z ekipą naukowców zajmujących się ekshumacjami ofiar zbrodni komunistycznych
- dr Andrzej Ossowski
- Lidia Lwow – Eberle „Lala” - współtowarzyszka broni i towarzyszka życia majora Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”
- Józef Bandzo – żołnierz III i IV Brygady Wileńskiej AK
- Zofia Pilecka - Optułowicz, córka rtm. Witolda Pileckiego
- Andrzej Łukasiuk, syn kpt. „Młota”, dowódcy VI Brygady Wileńskiej AK na Podlasiu
- Witold Mieszkowski, syn zamordowanego komandora Stanisława Mieszkowskiego

jak również goście z zagranicy:

- z Białorusi - kpt. Weronika Sebastianowicz - bohaterka filmu „Weronika i jej Chłopcy”

- z Litwy - Pan Edward Klonowski - żołnierz AK, współwięzień majora Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” w więzieniu mokotowskim
- z Francji - Ewa Kubasiewicz - bohaterka filmu „Wyrok”
- z Niemiec - Michael Schoebel, producent filmu “This Aint California” oraz jeden z głównych bohaterów filmu, deskorolkarz Marko Strahl
- z Rumunii - Ioana Raluca Voicu, córka bohaterów filmu „Partizanii Libertatii”
- **WERONIKA SEBASTIANOWICZ** ps. *Różyczka*, **BIAŁORUŚ** (ur. 1931) – kapitan Wojska Polskiego, żołnierz Armii Krajowej i Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, działaczka polska na Białorusi. W młodości pracowała w kołchozie imienia Mołotowa. W czasie okupacji sowieckiej i niemieckiej była żołnierzem Armii Krajowej, oficjalnie zaprzysiężona w wieku trzynastu lat, otrzymała pseudonim *Różyczka*. W 1945 roku została zaprzysiężona jako członek WiN i kontynuowała momentu aresztowania 7 kwietnia 1951 roku. Krótko po wojnie został aresztowany jej ojciec, a kilka tygodni po niej samej także matka – również członkowie podziemia. W więzieniu była torturowana. Wyrokiem z 22 sierpnia 1952 roku została skazana na karę 25 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw publicznych na 5 lat i konfiskatę mienia. Wyrok z 13 lipca 1955 roku karę skrócił do 10 lat łągu. Ostatecznie wróciła z Workuty w 1955 roku. Gdy przebywała w łągrze poległ jej brat Antonii, który walczył w podziemiu WiN - osaczony przez sowiecką obławę popełnił samobójstwo. Po powrocie z łągru Weronika z całą rodziną pracowali fizycznie jako robotnicy niewykwalifikowani. Podjęła próbę repatriacji do Polski, ale odmówiono jej prawa wyjazdu. Od początku lat 90. działa w organizacjach polskich, m.in. jest prezesem nieuznanego przez białoruskie władze Stowarzyszenia Żołnierzy AK na Białorusi.
- **EWA KUBASIEWICZ – HOUÉE, FRANCJA** (ur. 1940 w Poznaniu) – polonistka, bibliotekarz, działaczka opozycji w PRL. Pochodzi z rodziny o tradycjach patriotycznych i niepodległościowych. Jej ojciec był więziony przez NKWD. Bracia: Ryszard i Andrzej byli zaangażowani w działalność antykomunistyczną. Ryszard zmarł na zawał serca we wrześniu 1980, Andrzej został zamordowany w czerwcu 1988 roku przez Służbę Bezpieczeństwa. Syn Ewy Kubasiewicz, Marek Czachor był działaczem Solidarności Walczącej. W 1969 ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim i studia podyplomowe z zakresu bibliotekoznawstwa. Współpracowała z Wolnymi Związkami Zawodowymi. W 1980 została wiceprzewodniczącą Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" w WSM, członek Międzyzakładowej Komisji Założycielskiej w Gdańsku i gdańskiego Zarządu Regionu, z którego odeszła po konflikcie z Lechem Wałęsą w listopadzie 1981. W czasie stanu wojennego, w dniach 14–16 grudnia 1981 uczestniczyła w strajku okupacyjnym w WSM. Aresztowana 20 grudnia 1981. W lutym 1982 została skazana przez Sąd Marynarki Wojennej w Gdyni na karę 10 lat pozbawienia wolności za rozpowszechnianie ulotki nawołującej do czynnego oporu przeciwko stanowi wojennemu. Została zwolniona na mocy amnestii w maju 1983. Od 1983 była współpracownikiem Solidarności Walczącej. Od 1988 przebywa na emigracji we Francji. Emisariuszka Solidarności Walczącej na Zachodzie.
- **EDWARD KLONOWSKI, LITWA** (ur. 1927 we wsi Szaterniki, 12 km od Wilna) – współwięzień majora Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” w więzieniu mokotowskim. W czasie wojny związał się z oddziałami Armii Krajowej. Po wejściu Sowietów w 1944 roku zaciągnął się do straży ogniowej. Przez 10 lat był zatrudniony w zakładzie remontującym samochody. Następnie pracował w narzędziowni w zakładzie mas plastycznych. Później pracował przez 24 lata w fabryce zabawek. Autor wynalazków, z których co najmniej jeden został opatentowany w ZSRR. Ożenił się w 1954 roku. W latach 80. na fali pierestrojki jako jeden z pierwszych ludzi w Wilnie założył własny interes. Prowadził ze zmiennym szczęściem różnorodną działalność wytwórczą i handlową, m.in. bazując na własnych wynalazkach. Mieszka w Wilnie.
- **IOANA RALUCA VOICU, RUMUNIA** - córka głównych bohaterów rumuńskiego filmu “Partizanii Libertatii”, światowej sławy skrzypaczka.

- **MICHAEL SHOEBEL, NIEMCY** - współrealizator filmu „This Aint California”;
- **MARKO STRAHL – DESKOROLKARZ, NIEMCY** - jeden z głównych bohaterów filmu „This Aint California”, opowiadającego o powstałej w NRD subkulturze młodzieżowej, będącej wyrazem buntu wobec otaczającej komunistycznej rzeczywistości.

4. SKRÓCONY PROGRAM FESTIWALU

19 września 2013, Dzień poświęcony „Żołnierzom Wyklętym”

- Konferencja prasowa otwierająca Festiwal NNW. Prowadzi Krzysztof Ziemięc
- Pokazy konkursowe – konkurs główny (nagroda Złoty Opornik)
- Panel dyskusyjny:
 - **„Żołnierze Wyklęci - różnorodność formacji zbrojnych i politycznych na ziemiach II Rzeczypospolitej po 1944 r.”**- przygotowanie i prowadzenie **prof. Jan Żaryn (IPN)**. Gośćmi będą: dr hab. Filip Musiał, Edward Klonowski, Weronika Sebastianowicz, Jacek Pawłowicz, prof. Piotr Niwiński, Tadeusz Płużański, Józef Bandzo,
 - **„Jak prawdę historyczną przekładać na język filmu?”**. Uczestnikami dyskusji prowadzonej przez Macieja Pawlickiego będą: Grzegorz Pacek reżyser, Wojciech Tomczyk scenarzysta, Tomasz Łubieński pisarz, prof. Jan Żaryn historyk, Michael Schoebel producent filmowy
- Oficjalne otwarcie Festiwalu. Prowadzą Maja Berełkowska i Krzysztof Ziemięc
- Wręczenie nagrody **„Płatynowy Opornik”** Grzegorzowi Królikiewiczowi za całokształt pracy
- Pokaz specjalny filmu laureata nagrody „Płatynowy Opornik”

20 września 2013, Dzień Solidarności

- Pokazy konkursowe – konkurs główny (nagroda Złoty Opornik)
- Pokazy konkursowe - konkurs „Młodzi dla historii”
- Panele dyskusyjne
 - **„Od Fordonu do Gołdapi”** – panel poświęcony kobietom w opozycji przeciw komunistycznemu zniewoleniu. Panel przygotowany i prowadzony przez Grażynę Roszkowską, działaczkę NZS, najmłodszą internowaną opozycjonistkę, obecnie dziennikarką Rzeczypospolitej. Uczestniczkami panelu będą: Lidia Lwow – Eberle „Lala”, Weronika Sebastianowicz, Ewa Kubasiewicz, Aleksandra Piotrowicz, Jolanta Wiśniewska, Grażyna Przybylska - Wendt, Bożena Rybicka-Grzywaczewska
 - **„Subkultury w PRLu”**. Uczestnikami dyskusji prowadzonej przez Jana Pospieszalskiego będą: twórcy niemieckiego filmu „This Aint California”, Krzysztof Dudek oraz muzycy Krzysztof Skiba i Dariusz Malejonek
- Spektakl muzyczny Maleo Reggae Rockers „Panny Wyklęte” z udziałem m.in. Kasi Kowalskiej
- Pokazy specjalne filmów w ramach „Panoramy Kina Europejskiego”
- Ogłoszenie wyników konkursu „Młodzi dla Historii” oraz wręczenie nagrody „Anioła Wolności”. Galę poprowadzi Antoni Pawlicki (Czas Honoru)

21 września 2013, Dzień poświęcony „INICJATYWOM WOKÓŁ HISTORYCZNYM”

- Pokazy konkursowe – konkurs główny (nagroda Złoty Opornik)
- Pokaz specjalny - **„Kwatera Ł”**, reż. Arkadiusz Gołębiewski;
- Panele dyskusyjne
 - **„Jak opowiadać historię?”**. Uczestnikami panelu są członkowie czołowych grup rekonstrukcyjnych w Polsce oraz innych inicjatyw społecznych, zajmujących się tematyką historyczną
 - **„Ofiarni - zapomniani”** - o polskich i zagranicznych osobach wspierających opozycję antykomunistyczną okresu PRL. Uczestnicy panelu dyskusyjnego: Paweł Nowacki, Mariusz Kobzdej,

Andrzej Kołodziej, dr Marcin Szerle, ks. Tadeusz Wyskiel, prof. Wojciech Polak, Agnieszka Łuczak, Zofia Pawłowska

- „**Przywracamy Bohaterów**”. Uczestnicy: Zofia Pilecka - Optułowicz, Lidia Lwow - Eberle „Lala”, dr hab. Krzysztof Szwagrzyk IPN, Grzegorz Wąsowski, prezes Fundacji „Pamiętamy”, Andrzej Łukasiuk, Witold Mieszkowski, dr Andrzej Ossowski, Piotr Szubarczyk
- Warsztaty filmowe dla młodzieży „Młodzi dla Historii”, prowadzone przez twórców filmowych m.in. Wojciecha Tomczyka, Annę Ferens, Grzegorza Packa, Pawła Kędzierskiego, Waldemara Czechowskiego, Tomasza Madejskiego, Michała Bożka, Andrzeja Wyrozębskiego, Rafała Salatę, Marię Wiśnicką, Urszulę Rybicką
- Gala zakończenia i rozdania nagród. Prowadzą Maja Beretkowska i Jan Pospieszalski
- Wręczenie nagrody specjalnej „**Źródło**” - za nieoceniony wkład w pracę nad tworzeniem filmów historycznych (nominowani: historycy, działacze społeczni)
- „Waszej pamięci Żołnierze Wyklęci – Tadek Symfonicznie”, koncert rapera Tadeusza „Tadka” Polkowskiego z orkiestrą symfoniczną